

**პერსონალური მონაცემების შემცველი
ინფორმაციის გამოთხოვისას
პერსონალურ მონაცემთა დაცვის
სამსახურის მიერ ადვოკატის
პროფესიული ვალდებულებების
შეფასების სტანდარტი**

I. შესავალი

ადვოკატს პროფესიული საქმიანობის პროცესში შეხება აქვს კლიენტისგან ან სხვა პირებისგან მიღებულ ინფორმაციასთან, რომელიც მოიცავს პროცესის სხვა მონაწილეების პერსონალურ მონაცემებსაც, რომელთა დამუშავების კანონიერებაც შესაძლოა სადავო გახდეს. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შიდასახელმწიფოებრივი და საერთაშორისო რეგულაციები ითვალისწინებს ყველა სექტორზე გავრცელებად კანონთა ფუნქციონირებას.¹ „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი წესები და შესაბამისად, სამსახურის საზედამხედველო უფლებამოსილება, ვრცელდება ფიზიკური პირის მიერ მის სამენარმეო ან პროფესიულ, მათ შორის, საადვოკატო საქმიანობასთან დაკავშირებით მონაცემთა დამუშავებაზე.² ევროკავშირისა და ევროსაბჭოს სამართლებრივი ჩარჩოს თანახმად, სწორედ რომ დამოუკიდებელი და ეფექტიანი საზედამხედველო ორგანოები განიხილებიან პერსონალურ მონაცემთა დაცვის უფლების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ელემენტად.³ საქართველოში ასეთი ორგანო პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურია,⁴ რომლის საქმიანობის ერთ-ერთი მიმართულება მონაცემთა დაცვასთან დაკავშირებული განცხადებების განხილვაა.⁵

* სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტის სამართლის ფაკულტეტის ასისტენტი, დოქტორანტი. ORCID: 0009-0009-8255-7454.

¹ გოშაძე კ., პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ძირითადი უფლება, თბილისი, 2020, 43.

² „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-3 მუხლი.

³ პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სფეროში ბოლო პერიოდში განვითარებული მოვლენების მოკლე მიმოხილვა, ინფორმაციის თავისუფლების ინსტიტუტი, 2021, 19.

⁴ ბახსოლიანი ს., პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სისტემა საქართველოში, ჟურნ „ჩემი ადვოკატი“, N7, 2022, 15.

⁵ „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-40¹ მუხლის „ბ“ ქვეპუნქტი, მე-40¹² მუხლის პირველი პუნქტი, მე-40¹⁴ მუხლის მე-4 პუნქტი, „პერსონა-

პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის განმარტებით, საზედამხედველო ორგანოს მიერ მონაცემთა დამუშავების კანონიერების შესწავლისას, მოქმედი კანონმდებლობა ადვოკატს ავალდებულებს სამსახურს მიაწოდოს გამოთხოვილი ინფორმაცია.⁶ ამ მოთხოვნის პროფესიული ნიშნით გასაიდუმლოების საფუძველზე შეუსრულებლობა, მათ შორის, სამსახურისთვის ინფორმაციის/დოკუმენტაციის მიუწოდებლობა, არსებული პრაქტიკით, ფასდება სამსახურის ინფორმირების წესის დაუცველობად, ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევად და ადვოკატს ადმინისტრაციული პასუხისმგებლობა ეკისრება.⁷ პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის მიერ მესამე პირის საჩივრის განხილვისას განვითარებული პრაქტიკა ადვოკატის პროფესიისთვის გამოწვევაა. ვინაიდან ადვოკატი პროფესიული პასუხისმგებლობის მქონე პირია,⁸ მისი საქმიანობა დაცულია ისეთი პროფესიული პრინციპებით, როგორცაა, კანონიერება,⁹ დამოუკიდებლობა,¹⁰ პროფესიული საიდუმლოების დაცვა¹¹, კომპეტენტურობა¹² და ნდობა.¹³ სწორედ ამიტომ, ადვოკატმა, როგორც თვითრეგულირებადი პროფესიის წარმომადგენელმა, რომელიც პროფესიული ვალდებულებების მქონეა, სახელმწიფოს მიერ ავალდებულებებისას უნდა იმოქმედოს პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის მოთხოვნის შესაბამისად, რითაც იგი კონფლიქტში მოდის პროფესიული სტანდარტების დაცვის ვალდებულებასთან.

კონფლიქტის არსებობას ადასტურებს საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისიის რეკომენდაციაც, რომელმაც ადვოკატებს ურჩია, დაიცვან პროფესიული დამოუკიდებლობა, კლიენტის ინტერესები, პროფესიული საიდუმლოება და სამსახურის მოთხოვნის არსებობისას, არ მიაწოდონ მას პროფესიული საქმიანობისას მიღებული ინფორმაცია, რადგან პერსონალურ მონა-

ლურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის დებულების დამტკიცების შესახებ“ პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის უფროსის 2022 წლის 1 მარტის ბრძანების N01 მე-6 მუხლის პირველი პუნქტის „ლ“ ქვეპუნქტი.

⁶ საქართველოს სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2018 წლის 17 ოქტომბრის გ-1/575/2018 გადაწყვეტილება.

⁷ იქვე, საქართველოს სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2019 წლის 17 დეკემბრის გ-1/414/2019 გადაწყვეტილება.

⁸ „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის პირველი მუხლი, მე-5, მე-6, მე-7 მუხლები, ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის მე-2, მე-3, მე-4, მე-5 მუხლები.

⁹ ხუბულური თ., ეთიკის კომისიის საქმიანობა, პრეცედენტები, რეკომენდაციები 2014-2016, თბილისი, 2016, 87.

¹⁰ Myers E.W., *Examining Independence and Loyalty*, Temple Law Review, Vol. 72, No. 4, 1999, 858.

¹¹ Zacharias F.C., *Rethinking Confidentiality*, Iowa Law Review, Vol. 74, No. 2, 1989, 358.

¹² *Professional Legal Ethics: A Comparative Perspective*, Edited by M. Goldstein Bolocan, Washington D.C., 2002, 25.

¹³ McChrystal M.K., *Lawyers and Loyalty*, William and Mary Law Review, Vol. 33, No. 2, 1992, 370.

ცემთა დაცვის სამსახურთან თანამშრომლობით ირლვევა პროფესიული ქცევის სტანდარტები.¹⁴ აღსანიშნავია, რომ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციამ, რომელიც პასუხისმგებელია საქართველოში ადვოკატების უფლებების დაცვაზე და პროფესიული საქმიანობის ჩაურევლად განხორციელებაზე,¹⁵ საჯაროდ განაცხადა, რომ სამსახურის მიერ განვითარებული პრაქტიკა ზღუდავს ადვოკატის მიერ მოპოვებული ინფორმაციის კლიენტის დაცვის ლეგიტიმური მიზნებისთვის გამოყენების შესაძლებლობას და საადვოკატო საქმიანობაში ჩარევის რეალურ საფრთხეს ქმნის.¹⁶ აღნიშნული ორი დაპირისპირებული პოზიციის ფონზე საკითხის შესწავლის მნიშვნელობას ზრდის სასამართლო პრაქტიკის არსებული სტატისტიკაც. სასამართლოდან¹⁷ და პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურიდან¹⁸ გამოთხოვილი ინფორმაციით დგინდება, რომ განსახილველ საკითხთან დაკავშირებით აქამდე სასამართლოს არსებითად არ უმსჯელია.¹⁹ ამასთან, ამ ეტაპისთვის პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურს, აღნიშნული გადაწყვეტილებების გარდა, რომელშიც დაადგინა ადვოკატების მიერ სამსახურის ინფორმირების წესის დაღვევა, სხვა სახის პრაქტიკა ადვოკატთა მიერ პერსონალურ მონაცემთა დაცვის წესებთან მიმართებით არ ჰქონია.²⁰ თუმცა, ამავე დროს, სამსახური მხარს უჭერს აღსრულების მექანიზმების გაძლიერებასა და სანქციების გამკაცრებას.²¹

სტატიის მიზანია, შეაფასოს პერსონალური მონაცემების შემცველი ინფორმაციის გამოთხოვისას პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის მიერ ადვოკა-

¹⁴ სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ ეთიკის კომისიის 2018 წლის 17 ივლისის N007/18 წერილობითი რეკომენდაცია.

¹⁵ ყანდაშვილი ი., ტურაზაშვილი გ., პროფესია ადვოკატი, თბილისი, 2018, 15.

¹⁶ სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ 2019 წლის 25 დეკემბრის საჯარო განცხადება, იხ., <<https://shorturl.at/egp46>> [25.05.2023]

¹⁷ თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2023 წლის 24 მარტის 3-0154/7028830 წერილი, თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიის 2018 წლის 26 ოქტომბრის N4/8707-18 გადაწყვეტილება.

¹⁸ საქართველოს პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის 2023 წლის 20 მარტის PDPS 8 23 00001885 წერილი.

¹⁹ საერთო სასამართლოების მიერ განხილული ორი დავიდან, სადაც პროფესიულ ვალდებულებებთან კონფლიქტის ნიადაგზე ადვოკატებმა გაასაჩივრეს პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის გადაწყვეტილებები მათი სამართალდამრღვევებად ცნობის თაობაზე, დღემდე მხოლოდ ერთზეა მიღებული გადაწყვეტილება, რომელშიც სასამართლომ არსებითად არ იმსჯელა და სამსახურის მიერ ადმინისტრაციული სახდელის დადების ვადის გასვლის გამო გააუქმა პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის გადაწყვეტილება ადვოკატის სამართალდამრღვევად ცნობის ნაწილში. სააპელაციო წესით კი ადვოკატთა საჩივრები არ განხილულა.

²⁰ პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის რეკომენდაციები, იხ., <<https://personal-data.ge/ka/recommendations?page=3>> [25.05.2023]

²¹ პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სფეროში ბოლო პერიოდში განვითარებული მოვლენების მოკლე მიმოხილვა, ინფორმაციის თავისუფლების ინსტიტუტი, 2021, 19.

ტის პროფესიული ვალდებულებების შეფასების სტანდარტი და შეიმუშაოს რეკომენდაციები, რაც ხელს შეუწყობს პერსონალურ მონაცემთა სამსახურის მიერ ადვოკატთა ქცევის კვლევას ადვოკატის პროფესიული სტანდარტის დაცვით.

II. სამსახურის მიერ კლიენტის კანონიერი საშუალებებით დაცვის სტანდარტის შეფასება

1. კლიენტის კანონიერი საშუალებებით დაცვის ვალდებულება და მისი მიმართება პერსონალური ინფორმაციის დამუშავება

ადვოკატებს ეკისრებათ ვალდებულება, დაიცვან პროფესიული საქმიანობის პროცესში მიღებული მონაცემთა დამუშავების კანონიერება.²² პერსონალურ მონაცემთა სფეროში კანონმდებლობით განსაზღვრული პრინციპები უზრუნველყოფს სუბიექტის უფლებების დაცვის მაღალ სტანდარტს.²³ კანონიერების პრინციპს ადვოკატთა პროფესიული რეგულაციაც პროფესიული საქმიანობის ყველა სხვა ძირითად პრინციპზე მაღლა აყენებს.²⁴ კლიენტის სამართლებრივი დახმარებისას ადვოკატის პროფესიული ვალდებულებაა, მხოლოდ დაცვის კანონიერი საშუალებები გამოიყენოს,²⁵ კანონიერი სტრატეგია და მოქმედება კლიენტის ინტერესებშიც შედის.²⁶ კლიენტის ინტერესების დაცვა ადვოკატს არ ანიჭებს უფლებას, გამოიყენოს კანონსაწინააღმდეგო საშუალებები, თუნდაც აღნიშნული კლიენტმა სთხოვოს და ამ უკანასკნელს საჭიროდ მიაჩნდეს ასეთი გზით დაცვა.²⁷ ანალოგიურია, როცა კლიენტმა შესაძლოა მოინდონოს ადვოკატის ქცევა.²⁸

²² Besemer L., *Privacy and Data Protection based on the GDPR*, Van Haren Publishing, 2020, 127.

²³ გუგავა ნ., განსაკუთრებული კატეგორიის პერსონალური მონაცემების დაცვის სტანდარტები საქართველოს საჯარო სექტორში და საერთაშორისო გამოცდილება, თბილისი, 2017, 74.

²⁴ სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ ეთიკის კომისიის 2019 წლის 20 თებერვლის N082/18 გადაწყვეტილება.

²⁵ „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის პირველი მუხლის მე-2 პუნქტი, მე-6 მუხლის პირველი პუნქტი.

²⁶ სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ ეთიკის კომისიის 2010 წლის 22 ივნისის N010/10 გადაწყვეტილება; სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ ეთიკის კომისიის 2014 წლის 31 მარტის N106/12 გადაწყვეტილება; სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ ეთიკის კომისიის 2014 წლის 16 აპრილის N025/13 გადაწყვეტილება; სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ ეთიკის კომისიის 2018 წლის 18 აპრილის N048/15 გადაწყვეტილება.

²⁷ ხუბულური თ., საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისიის ერთგვაროვანი პრაქტიკა 2018-2020 წწ., თბილისი, 2020, 12.

²⁸ სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ ეთიკის კომისიის 2013 წლის 20 თებერვლის N157/13 გადაწყვეტილება.

გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ ადვოკატი, როგორც მართლმსაჯულების მონაწილე, კლიენტის გარდა, საზოგადოებისა და პროცესის მონაწილეების მიმართ, მათ შორის, პროცესუალური მონაწილედგეგისადმი, პროფესიული პასუხისმგებლობის მატარებელიცაა.²⁹ ევროსასამართლოს პრაქტიკაც ადასტურებს, რომ დაცვის უფლება გულისხმობს პროფესიული ეთიკის ღირებულებებით საქმიანობას, ადვოკატმა დაცვის განხორციელებისას პატივი უნდა სცეს სასამართლოსა და სხვა პირთა უფლებებს და იმოქმედოს კანონიერების ფარგლებში.³⁰ მნიშვნელოვანია, რომ ადვოკატმა გაარკვიოს, თუ რა ინტერესები აქვს კლიენტს, შემდეგ კი დააკვირდეს მათ კანონიერების, მიზნობრიობისა და გონივრულობის მახასიათებლებით.³¹ ამდენად, ადვოკატი, რომელიც თავის პროფესიულ საქმიანობასთან დაკავშირებით ამუშავებს მონაცემებს, ვალდებულია, მონაცემთა დამუშავების პროცესი შეუსაბამოს მოქმედ კანონმდებლობას, მათ შორის, „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნებს და პირის პერსონალური მონაცემები დაამუშაოს მხოლოდ კანონით გათვალისწინებული საფუძვლ(ებ)ის არსებობისას, შესაბამისი პრინციპების დაცვით, ვინაიდან კანონში ასახული პრინციპები და საფუძვლები, „მათი მდგრადი ხასიათიდან გამომდინარე, ამკვიდრებენ მონაცემთა დამუშავების ზოგად წესს და განსაზღვრავენ მონაცემთა დამუშავებლების ქმედების კანონიერებას“³².

2. სამსახურის მიერ კლიენტის კანონიერი საშუალებებით დაცვის შეფასების ფარგლები

პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურმა საადვოკატო საქმიანობისას პერსონალური ინფორმაციის დამუშავების კანონიერებასთან, როგორც ეთიკურ სტანდარტთან, დაკავშირებით ხედვა საინტერესოდ წარმოაჩინა გადანყვეტილებაში,³³ სადაც შეისწავლა ადვოკატის მიერ კლიენტის დაცვის ფარგლებში სასამართლო პროცესზე მონაწილედგეგე მხარის შემოსავლის შესახებ ინფორმაციის

²⁹ სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ ეთიკის კომისიის 2014 წლის 16 ივლისის N164/13 გადანყვეტილება, სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ ეთიკის კომისიის 2019 წლის 24 ივლისის N118/18 გადანყვეტილება; საქართველოს უზენაესი სასამართლოს სადისციპლინო პალატის 2020 წლის 15 იანვრის სსდ-32-19 გადანყვეტილება.

³⁰ Brandstetter v. Austria [ECtHR], App. No. 11170/84, 12876/87 and 13468/87, 28 August 1991; X v. Sweazterland [ECtHR], App. No. 9/27/80, 23 September 1992; X v. The United Kingdom [ECtHR], App. No. 7215/75, 5 November 1981.

³¹ ყანდაშვილი ი., ტურაზაშვილი გ., პროფესია ადვოკატი, თბილისი, 2018, 45.

³² საქართველოს პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინსპექტორის 2013-2014 წლების ანგარიში.

³³ საქართველოს სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2018 წლის 17 ოქტომბრის Nგ-1/575/2018 გადანყვეტილება.

გამჟღავნება, ასევე ადვოკატის მიერ მოწინააღმდეგე მხარის თვალთვალის (მათ შორის, პირადი ტელეფონის მეშვეობით ვიდეოგადაღების გზით) ფაქტები. განმცხადებლის შემოსავლების შესახებ ინფორმაციის გამჟღავნების კანონიერებასთან დაკავშირებით სამსახურმა განმარტა, რომ ადვოკატმა ზეპირსიტყვიერად ისაუბრა სასამართლო სხდომაზე მოწინააღმდეგე მხარის შემოსავლების შესახებ, რაც დაემთხვა შემოსავლების სამსახურში დაცულ მონაცემებს, თუმცა დოკუმენტი არ წარუდგინა სასამართლოს, რადგან ვერ ასახელებდა მიღების გზას. პირველი ფაქტის შემთხვევაში სამსახურმა ორ საკითხზე გაამახვილა ყურადღება: 1. რამდენად ვრცელდება კანონის მოქმედება სამართალწარმოების მიზნებისთვის მონაცემთა დამუშავებაზე, 2. რამდენად ვრცელდება კანონის მოქმედება მონაცემთა გაცემასა და მოპოვებაზე.

პირველ საკითხზე სამსახურმა დაადგინა, რომ „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-3 მუხლის მე-3 პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტის თანახმად, ხსენებული კანონის მოქმედება არ ვრცელდება სასამართლოში სამართალწარმოების მიზნებისათვის მონაცემთა დამუშავებაზე, რადგან ამან შეიძლება დააზიანოს სამართალწარმოება სასამართლოს მიერ საბოლოო გადაწყვეტილების გამოტანამდე, თუმცა მეორე საკითხთან დაკავშირებით სამსახურმა განმარტა, რომ კანონის მოქმედება ვრცელდება სასამართლო სხდომაზე ადვოკატის მიერ გამოყენებული ინფორმაციის გაცემასა და მოპოვებაზე და მას უნდა დაესაბუთებინა მონაცემის დამუშავების სამართლებრივი საფუძვლები, დამუშავების კონკრეტული კანონიერი მიზნით და მიზნის პროპორციული მოცულობით. ვინაიდან ადვოკატის მიერ ინფორმაციის მოპოვება პირდაპირ უკავშირდებოდა მის პროფესიულ საქმიანობას, სამსახურმა საქმის შესწავლა გააგრძელა მხოლოდ მონაცემთა დამუშავების კონკრეტული კანონიერი მიზნისა და მიზნის პროპორციულობის შემონეებისთვის. ადვოკატმა პროფესიული ვალდებულებების დაცვის მითითებით არ წარუდგინა სამსახურს მონაცემთა დამუშავების კანონიერების შესწავლისთვის აუცილებელი და საჭირო ინფორმაცია (რაც სამსახურს ადვოკატის მიერ განმცხადებლის მონაცემების მოპოვებისა და შესაძლო ვიდეოგადაღების კანონიერების შეფასების შესაძლებლობას მისცემდა), რაც სამსახურმა დამუშავების კანონიერებაზე არსებითი მსჯელობის გარეშე, სამსახურის ინფორმირების წესის დარღვევის გამო, კანონის 53-ე მუხლის პირველი პუნქტით ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევად შეაფასა.

იგივე მიდგომა განავითარა სამსახურმა საქმეში, სადაც იკვლევდა ადვოკატის მიერ სატელევიზიო ეთერით განსაკუთრებული კატეგორიის მონაცემის გასაჯაროების კანონიერების ფაქტს.³⁴ სადავო ქცევის შეფასებისთვის სამსახურმა ადვო-

³⁴ საქართველოს სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2020 წლის 21 აპრილის №გ-1/137/2020 გადაწყვეტილება.

კატს მოსთხოვა, წარედგინა ინფორმაცია, როდის დაიწყო კლიენტთან ურთიერთობა, თუ რა გზით, რა მიზნით მოიპოვა და გაასაჯაროვა სატელევიზიო ეთერში გაუქმებული ინფორმაცია. ადვოკატმა უარი განაცხადა, სამსახურისთვის მიენოდებინა მოთხოვნილი ინფორმაცია, ვინაიდან იგი მოქმედებდა კანონიერების ფარგლებში კლიენტის ინტერესების დასაცავად, მან ინფორმაცია მიიღო საადვოკატო საქმიანობის ფარგლებში და საადვოკატო საქმიანობაში ჩარევა კანონით დაუშვებელია. ინფორმაციის დამუშავების საფუძვლად ადვოკატმა კლიენტის ინტერესების დაცვის სტრატეგიაზე მიუთითა. მისი განცხადებით, იგი იცავდა პროცესის მონაწილის მიმართ ქცევის ეთიკურ სტანდარტს, რაც გამორიცხავდა მისი მხრიდან რაიმე დამატებითი ინფორმაციის სამსახურისთვის მიწოდებას.³⁵

დადგენილია, რომ განსაკუთრებული კატეგორიის პერსონალური მონაცემების კანონიერი დამუშავებისთვის, კანონით განსაზღვრული პრინციპები სწორედ სამართლიანი და კანონიერი დამუშავებისკენაა მიმართული, რაც კიდევ ერთხელ ხაზს უსვამს სამართლიანი სახელმწიფოს პრინციპს.³⁶ უდავოა, რომ ადვოკატი ექცევა პერსონალურ მონაცემთა დაცვის რეგულაციების ქვეშ, თუმცა როგორი უნდა იყოს კლიენტის კანონიერი ინტერესების დაცვისას სამსახურის მიერ ადვოკატის პროფესიული მოქმედებების შეფასების ფარგლები. სამსახურმა გასახილველ საქმეში დაადგინა, რომ მონაცემთა დამუშავებელმა, ადვოკატმა, მონაცემთა სუბიექტის, დაზარალებულის, განსაკუთრებული კატეგორიის პერსონალური მონაცემები (სხვა სისხლის სამართლის საქმეში მისი დაზარალებულად ცნობა) სატელევიზიო ეთერით კანონდარღვევით გაასაჯაროვა და ადვოკატი სამართალდამრღვევად ცნო.³⁷

პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის პრაქტიკით დგინდება, რომ ადვოკატთან მიმართებით კანონიერების შემონახვისთვის სამსახურის კომპეტენცია ვრცელდება პროფესიული ნიშნით ინფორმაციის დამუშავებაზე. საქმეში, სადაც ადვოკატმა სოციალურ ქსელში პირადი მიზნებისთვის მეგობრებისთვის ხელმისაწვდომი ფორმით განათავსა კოლეგის პერსონალური ინფორმაციის შემცველი გადაწყვეტილება, სამსახურმა შეაფასა მონაცემების დამუშავების კანონიერება მიზნიდან გამომდინარე. სამსახურის შეფასებით, ინფორმაცია გავრცელდა პირადი მიზნებისთვის და არა პროფესიული საქმიანობიდან გამომდინარე, შესაბამისად, ადვოკატების მიერ აშკარად პირადი მიზნებით მონაცემების დამუშავება სცდება კანონის მოქმედების სფეროს.³⁸

³⁵ იქვე.

³⁶ ნოზაძე გ., პერსონალური მონაცემების ძირითადი პრინციპების გამოწვევები განსაკუთრებული კატეგორიის პერსონალურ მონაცემთა დამუშავებისას, ჟურნ. "Magister Legum", N3, 2022, 23-24.

³⁷ საქართველოს სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2020 წლის 21 აპრილის № 1/137/2020 გადაწყვეტილება.

³⁸ იქვე.

ამდენად, არსებული პრაქტიკით, სამსახური ამონმებს ადვოკატმა მონაცემები გამოიყენა პირადი თუ პროფესიული მიზნით. პირადი მიზნებით მონაცემების დამუშავება სცდება „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ კანონის მოქმედების სფეროს. თუ ადვოკატი მოქმედებს პროფესიული ნიშნით, იგი მონაცემთა დამუშავებელია და აუცილებელია, შეფასდეს, სად გამოიყენა პერსონალური ინფორმაცია. თუ ადვოკატი სასამართლო პროცესზე გასცემს ინფორმაციას, მის ქცევას სამსახური არ სწავლობს მონაცემთა დამუშავების ნაწილში. თუმცა სამსახურს იმავე სასამართლო პროცესზე გაჟღერებული ინფორმაციის გაცემისა და მოპოვების კანონთან შესაბამისობა შეუძლია შეამოწმოს. გასაზიარებელია სამსახურის შეფასება იმის შესახებ, რომ კლიენტის ინტერესების კანონიერი საშუალებებით დაცვის ვალდებულება ადვოკატს, პირიქით, ანგარიშვალდებულს ხდის, კანონიერად დაამუშავოს მონაცემები, ვინაიდან იგი, როგორც წესი, პროფესიულ საქმიანობაში კანონიერ საშუალებებს იყენებს. რაც შეეხება კანონიერებიდან გამომდინარე სამსახურის ინფორმირების ვალდებულებას, განხილული პრაქტიკით გამოჩნდა, რომ თუ ადვოკატი გამოთხოვილ ინფორმაციაზე სამსახურს პროფესიული საქმიანობის სტანდარტიდან გამომდინარე წარუდგენს პოზიციას, სამსახური ინფორმაციის დამუშავების კანონიერებას არსებითად აღარ სწავლობს და ინფორმაციის არასაკმარისად მიწოდების საფუძველზე ადგენს ადვოკატის მხრიდან დარღვევას, რაც ეწინააღმდეგება, კანონიერების გარდა, ადვოკატის მიერ ისეთი პროფესიული სტანდარტის დაცვას, როგორცაა, ინფორმაციის კონფიდენციალურად შენახვა. კანონიერების შეფასებისას სამსახურმა არსებითად უნდა შეამოწმოს, რამდენად მოქმედებდა ადვოკატი პროფესიული როლის ფარგლებში და თუკი გასცდა კლიენტის ინტერესების დაცვის ფარგლებს, ამ შემთხვევაში დასაბუთებული იქნება მის ქცევაში დარღვევის დადგენა.

III. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურისთვის ინფორმაციის მიწოდების ვალდებულების მიმართება ადვოკატის პროფესიული საიდუმლოების დაცვასთან

1. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის ინფორმირების ეთიკურობა

1.1. პროფესიული საიდუმლოებით გარანტირებული დაცვის უფლება

დაცვის უფლების, როგორც პროფესიული საიდუმლოების გარანტიის, ქრილში იმსჯელა ეთიკის კომისიამ ადვოკატის შეკითხვაზე, რამდენად დაარღვევს ადვოკატი ეთიკურ ვალდებულებას იმ შემთხვევაში, თუ ის პერსონალურ მონა-

ცემთა დაცვის სამსახურს მიაწვდის ინფორმაციას კლიენტის საქმის თაობაზე, მათ შორის, დოკუმენტაციას.³⁹ საჯარო რეკომენდაციით ეთიკის კომისიამ განმარტა, რომ ადვოკატის პროფესიული საქმიანობის მომწესრიგებელი კანონმდებლობიდან არ გამომდინარეობს ადვოკატის უფლება, პროფესიული საქმიანობისას მიღებული ინფორმაცია მიაწოდოს პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურს შესაბამისი მოთხოვნისას. ადვოკატის მიერ საკითხის განსხვავებული გადაწყვეტა წინააღმდეგობაში მოვიდოდა პროფესიული საიდუმლოების დაცვის ვალდებულებასთან.⁴⁰

ეთიკის კომისიის პოზიციისაგან არსებითად განსხვავდება პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის მიდგომა.⁴¹ მან პროფესიულ საიდუმლოებაზე წვდომის საჭიროება დაუკავშირა მისთვის კანონმდებლობით მინიჭებული საზედამხედველო უფლებამოსილების შესრულების მიზანს. სამსახურს არსებითად მნიშვნელოვნად მიაჩნია მონაცემთა დამუშავების პროცესში მონაწილე ყველა სუბიექტის სამსახურთან თანამშრომლობა, მიუხედავად მათი პროფესიული საიდუმლოების დაცვის სტანდარტისა, მოთხოვნილი ინფორმაციის სრულყოფილი და დროული მიწოდება, რათა ხელი არ შეეშალოს სამსახურის კანონით გათვალისწინებული საქმიანობის შესრულებას და მონაცემთა სუბიექტის უფლებების დაცვას.⁴²

პერსონალური ინფორმაციის დაცვაზე კონტროლი ადვოკატის პროფესიული ვალდებულების უგულებელყოფით ხელს უშლის თავად ადვოკატებს, გამოთხოვილი ინფორმაცია მიაწოდონ სამსახურს. ამ უკაცნელის მიერ განხილულ საქმეებში ადვოკატებმა უარი განაცხადეს სამსახურისათვის ინფორმაციის მიწოდებაზე, რაც გახდა კიდევ ადმინისტრაციული დარღვევის დადგენის საფუძველი.⁴³

ეთიკის კომისიის დასაბუთება, რომელიც ადვოკატის მიერ პროფესიული საქმიანობისას მიღებული ინფორმაციის პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურისთვის მიწოდებას არ უჭერს მხარს, რადგან აღნიშნული უფლება არ გამომდინარეობს პროფესიული საიდუმლოების დაცვის პრინციპიდან, გასაზიარებელია შემდეგი მიზეზის გამო: პროფესიული საიდუმლოების დაცვის პრინციპი დაცვის უფლების გარანტიაა და დაცულია როგორც შიდა, ასევე საერთაშორისო კანონმდებლობით. ადვოკატთათვის პროფესიული საიდუმლოების დაცვის მთა-

³⁹ სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ ეთიკის კომისიის 2018 წლის 17 ივლისის N007/18 წერილობითი რეკომენდაცია.

⁴⁰ იქვე.

⁴¹ საქართველოს სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2019 წლის 17 დეკემბრის Nგ-1/414/2019 გადაწყვეტილება.

⁴² იქვე.

⁴³ საქართველოს სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2018 წლის 17 ოქტომბრის Nგ-1/575/2018 გადაწყვეტილება.

ვარი მიზანია კლიენტის ნახალისება, ენდოს ადვოკატს⁴⁴ და ხელი შეუწყოს ადვოკატსა და კლიენტს შორის ღია კომუნიკაციას.⁴⁵ ივარაუდება, რომ ამ ნახალისების გარეშე კომუნიკაცია არ შედგებოდა.⁴⁶ შესაბამისად, ამ პრინციპით უზრუნველყოფილია კლიენტის უფლების დაცვის საიმედოობა და სანდოობა,⁴⁷ რაც, თავის მხრივ, იცავს ადვოკატის პროფესიას და ადვოკატთა თავისუფალ და დამოუკიდებელ საქმიანობას.⁴⁸ კონფიდენციალური ინფორმაციის მიღება უკავშირდება „ადვოკატის ფუნქციის არსს“⁴⁹ და კონფიდენციალობა განიხილება როგორც „ადვოკატის ძირითადი უფლება და მოვალეობა“⁵⁰, ვინაიდან ადვოკატი პროფესიული ნიშნით იღებს ინფორმაციას, რომელსაც კლიენტი სხვა პირს არ გაანდობდა.⁵¹ ამ პრინციპიდან გამონაკლისები დასაშვებია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ეს კანონის უზენაესობის პრინციპებს შეესაბამება.⁵²

პროფესიული საიდუმლოს ხელშეუხებლობა არ არის ფუნდამენტური უფლება, მაგრამ დაცულია როგორც პირადი ცხოვრების პატივისცემის ერთ-ერთი ფორმა.⁵³ „სამართლებრივი სახელმწიფო ეფუძნება ადამიანის როგორც უმთავრესი ფასეულობის არა მხოლოდ აღიარებას, არამედ რეალურ უზრუნველყოფას ძირითადი უფლებებით სრულყოფილად და ეფექტურად სარგებლობის გარანტირების გამო.“⁵⁴ ევროსასამართლომ არაერთხელ დაუკავშირა პროფესიული პრივილეგია და პროფესიული საიდუმლოება ევროკონვენციის მე-6 და მე-8 მუხლებით დაცვას.⁵⁵

⁴⁴ Richmond D.R., *Lawyers' Right of Professional Self-Defense and Its Limits*, South Carolina Law Review, Vol. 74, No. 2, 2022, 303.

⁴⁵ Fischel D.R., *Lawyers and Confidentiality*, University of Chicago Law Review, Vol. 65, No. 1, 1998, 1-3.

⁴⁶ Northrop D., *The Attorney-Client Privilege and Information Disclosed to an Attorney with the Intention That the Attorney Draft a Document to Be Released to Third Parties: Public Policy Calls for at Least the Strictest Application of the Attorney-Client Privilege*, Fordham Law Review, Vol. 78, No. 3, 2009, 1494.

⁴⁷ სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ ეთიკის კომისიის 2018 წლის 17 ივლისის N007/18 წერილობითი რეკომენდაცია.

⁴⁸ Fischel D. R., *Lawyers and Confidentiality*, University of Chicago Law Review, Vol. 65, No. 1, 1998, 1-3.

⁴⁹ *Professional Legal Ethics: A Comparative Perspective*, Edited by M. Goldstein Bolocan, Washington D.C., 2002, 30.

⁵⁰ *Model Code of Conduct for European Lawyers*, Model Article on Confidentiality (2), CCBE, 2021.

⁵¹ იქვე.

⁵² Recommendation No. R(2000)21 of the Committee of Ministers to member States on the Freedom of Exercise of the Profession of Lawyer, Principle I(6), (Principle III, paragraph 2).

⁵³ ჯიაკუმუშლოს კ., ბუტარელი ჯ., ო'ფლერთი მ., მონაცემთა დაცვის ევროპული სამართლის სახელმძღვანელო, თბილისი, 2018, 82.

⁵⁴ დემეტრაშვილი ს., სასამართლო გადაწყვეტილებათა საქვეყნოობის პრინციპისა და პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ურთიერთმიმართება, თბილისი, 2020, 55.

⁵⁵ ECtHR, Factsheet – Legal professional privilege, 1 November 2021, 1, <https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Legal_professional_privilege_ENG.pdf> [25.05.2023];

კონვენციის მე-8 მუხლის მიხედვით, მიმონერა ადვოკატსა და მის კლიენტს შორის, როგორც არ უნდა იყოს მისი მიზანი, სარგებლობს პრივილეგირებული სტატუსით, როდესაც საქმე ეხება კონფიდენციალობას.⁵⁶ სასამართლომ ასევე განაცხადა, რომ ის „განსაკუთრებულ წონას ანიჭებს“ ადვოკატის პროფესიული საიდუმლოების უფლების შელახვის რისკს, „რადგან მას შეიძლება ჰქონდეს გავლენა მართლმსაჯულების სათანადო აღსრულებაზე“⁵⁷. პროფესიული საიდუმლოების პრინციპი უარყოფითად არ აზიანებს სიმართლის ძიების პროცესს, რადგან „ის იცავს სასამართლოსგან მხოლოდ იმ ინფორმაციის წყაროებს, რომლებიც არ იარსებებდა პრივილეგიის გარეშე“⁵⁸. შესაბამისად, პროფესიული საიდუმლოების დაცვა ადვოკატის პროფესიული როლიდან გამომდინარე დაცვის უფლების გარანტიას.

ეთიკის კომისიის მიერ რეკომენდაციაში განხილული დასაბუთების გაზიარების მეორე მიზეზია დაცვის უფლებიდან გამომდინარე კლიენტის ნების მნიშვნელობა. პროფესიული საიდუმლოების დაცვის ვალდებულება თითქმის აბსოლუტურია⁵⁹ და ზოგადი წესის თანახმად, ადვოკატს ავალდებულებს კლიენტის თანხმობით იმოქმედოს, კანონმდებლობით მოწესრიგებული რამდენიმე გამონაკლისის გარდა.⁶⁰ კონფიდენციალობის პრინციპი საშუალებას აძლევს კლიენტს, ადვოკატს ინფორმაცია მიანოდოს იმ შიშისაგან თავისუფლად, რომ ადვოკატი ამ ინფორმაციას სხვებს გაუზიარებს მისი უპირატესი თანხმობის გარეშე, რაც მართლმსაჯულების განხორციელებისთვის მნიშვნელოვანია.⁶¹ კონფიდენციალობა ქმნის კლიენტისთვის დაცულ გარემოს, რომ ადვოკატი იქნება მისი ინტერესების გამტარებელი და არ იმოქმედებს საზოგადოებრივი წესრიგის მიხედვით, რაც შესაძლებელია მის ქცევას ცვლიდეს.⁶²

როგორც კი ადვოკატი დათანხმდება კლიენტის სამართლებრივ მომსახურებას, მაშინათვე ამოქმედდება ურთიერთობისთვის აუცილებელი ფიდუციური ვა-

⁵⁶ Niemietz v. Germany [ECtHR], App. No. 13710/88, 16 December 1992, par. 37.

⁵⁷ André and Another v. France [ECtHR], App. No. 18603/03, 24 October 2008, par. 41; Wieser and Bicos Beteiligungen GmbH v. Austria [ECtHR], App. No. 74336/01, 16 January 2008, paras. 65-66; Niemietz v. Germany [ECtHR], App. No. 13710/88, 16 December 1992, par. 37;.

⁵⁸ Northrop D., The Attorney-Client Privilege and Information Disclosed to an Attorney with the Intention That the Attorney Draft a Document to Be Released to Third Parties: Public Policy Calls for at Least the Strictest Application of the Attorney-Client Privilege, *Fordham Law Review*, Vol. 78, No. 3, 2009, 1494.

⁵⁹ Crystal N.M., Confidentiality under the Model Rules of Professional Conduct, *University of Kansas Law Review*, Vol.30, No. 2, 1982, 219.

⁶⁰ „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-7 მუხლი, ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის მე-4 მუხლი.

⁶¹ Gordon J.H., Privileged and Confidential Information, *Memphis State University Law Review*, Vol. 23, No. 3, 1993, 572.

⁶² Martyn S., In Defense of Client-Lawyer Confidentiality... And Its Exceptions..., *Nebraska Law Review*, Vol. 81, No. 4, 2003, 1328.

ლდებულებები.⁶³ კონფიდენციალობით დაცულია როგორც ადვოკატისთვის უშუალოდ კლიენტის მიერ გადაცემული, ასევე კლიენტის საქმეზე სხვა წყაროდან მიღებული ინფორმაცია.⁶⁴ ადვოკატი შეზღუდულია, საკუთარი მიხედულობით გამოიყენოს პროფესიული საქმიანობისას მიღებული მასალა.⁶⁵ კონფიდენციალობა კლიენტებს აძლევს პირად სივრცეს, თავად განსაზღვრონ მათთვის მნიშვნელოვანი საკითხები და გადაწყვიტონ, როდის და რა მოცულობით გამოიყენონ მათი პირადი ინფორმაცია,⁶⁶ როგორც ადვოკატთან ურთიერთობის, ასევე ურთიერთობის დასრულების შემდეგ.⁶⁷ სახელმწიფოს არ უნდა ჰქონდეს უფლება, დაარღვიოს აღნიშნული პირადი სივრცე, რაც შექმნილია კლიენტის მიერ საკუთარი თავის აღქმის ავტონომიურობის ხელშესაწყობად.⁶⁸ ადვოკატის ვალდებულება არ გაავერცელოს ინფორმაცია კლიენტის თანხმობის გარეშე, იცავს კლიენტის ავტონომიურობას, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი მაშინ ხდება, როდესაც სახელმწიფო ცდილობს მასში ჩარევას.⁶⁹

ეთიკის კომისიის არგუმენტაციის გაზიარებისას გასათვალისწინებელია ის გარემოებაც, რომ პროფესიული რეგულაციები გარკვევით ადგენს პროფესიული საიდუმლოების ფარგლებში კლიენტის საქმეზე მიღებული ინფორმაციის მართვის წესს და გამონაკლისს. კანონით პირდაპირ დადგენილი გამონაკლისების გარდა,⁷⁰ ადვოკატი ვალდებულია, არ გახადოს კლიენტისგან მიღებული ინფორმაცია ხელმისაწვდომი მესამე პირებისათვის, რაც არ არის შეზღუდული დროში.⁷¹ ზემოაღნიშნული წესის დარღვევა იწვევს შესაბამის პროფესიულ პასუხისმგებლობას.⁷² შესაბამისად, პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახური უნდა ითვალისწინებდეს იმ გარემოებას, რომ ადვოკატის შემთხვევაში ის ურთიერთობს პროფესიული ვალდებულებების მქონე პროფესიონალთან და გამოთხოვილი ინ-

⁶³ Pizzimenti L.A., *The Lawyer's Duty to Warn Clients About Limits on Confidentiality*, *Catholic University Law Review*, Vol. 39, No. 2, 1990, 446.

⁶⁴ „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-7 მუხლი; ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის მე-4 მუხლი.

⁶⁵ გასიტაშვილი ე., ხუბულური თ., ბოჭორიშვილი კ., კვაჭანტირაძე დ., ეთიკის კომისიის საქმიანობა, პრეცედენტები, რეკომენდაციები, 2010-2013 წწ., თბილისი, 2013, 24.

⁶⁶ Martyn S., *In Defense of Client-Lawyer Confidentiality... And Its Exceptions...*, *Nebraska Law Review*, Vol. 81, No. 4, 2003, 1329.

⁶⁷ სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ ეთიკის კომისიის 2013 წლის 27 სექტემბრის N017/13 წერილობითი რეკომენდაცია.

⁶⁸ იქვე.

⁶⁹ იქვე.

⁷⁰ „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-7 მუხლის მე-3 პუნქტი; ასევე, იხ., კვაჭაძე მ., გასიტაშვილი ე., ბოჭორიშვილი კ., კორძახია ი., ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის კომენტარები ეთიკის კომისიის პრაქტიკაზე დაყრდნობით, თბილისი, 2011, 12.

⁷¹ „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-7 მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტი.

⁷² იქვე, მე-7 მუხლის მე-2 პუნქტი.

ფორმაცია შეიძლება დაუკავშირდეს პროფესიული საიდუმლოებით დაცულ ინფორმაციას, რომლის გაზიარების თაობაზე ადვოკატის დავალდებულება შესაძლოა წინააღმდეგობაში მოდიოდეს მართლმსაჯულების განხორციელების საკითხთან – დაცვის უფლებით სარგებლობასთან და ინვედეს ადვოკატის პროფესიულ პასუხისმგებლობას.

პროფესიული საიდუმლოება თანამედროვე ცხოვრების ორგანიზაციის არსებითი ნაწილია, რადგან ის უზრუნველყოფს კომუნიკაციის კონფიდენციალურობას პირსა და პროფესიონალს შორის (ვისთვისაც ხდება სენსიტიური ინფორმაციის გამჟღავნება), როგორცაა, ექიმი, იურისტი ან ბუღალტერი.⁷³ მიუხედავად იმისა, რომ კონფიდენციალურობა და მონაცემთა დაცვა მჭიდრო კავშირშია ინფორმაციული თვითგამორკვევის უფლებასთან, ანუ ინდივიდის უფლებასთან, აკონტროლოს თავის შესახებ ინფორმაციის ნაკადი, პროფესიული საიდუმლოება არის კონცეფცია, რომელიც იცავს საზოგადოების ინტერესს, ენდონ პროფესიონალებს, რომლებიც საიდუმლოებას ინახავენ თავიანთი მოვალეობების შესრულებისას.⁷⁴ მონაცემთა დაცვის წესები და მექანიზმები კანონმდებლობაში შექმნილია პროფესიული დაცვის ხელშესაწყობად. მაგალითად, წესები, რომლებიც დამმუშავებლებსა და უფლებამოსილ პირებს უწესებს მონაცემთა უსაფრთხოების მექანიზმების დანერგვის ვალდებულებას, მიზნად ისახავს პროფესიული საიდუმლოებით დაცული პერსონალური მონაცემების კონფიდენციალობის დარღვევის პრევენციას.⁷⁵ ამის გათვალისწინებით, მნიშვნელოვანია, პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახური ითვალისწინებდეს იმ პროფესიონალების საქმიანობის თავისებურებებს, ვის მიმართაც ატარებს მაკონტროლებელ ფუნქციას. ვინაიდან კანონმდებლობა ამომწურავად განსაზღვრავს პროფესიული საიდუმლოების გამოყენების საფუძველს, ადვოკატი თვითნებურად ვერ შეცვლის დადგენილი სტანდარტის შინაარსს. რადგანაც პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახური მესამე პირია ადვოკატ-კლიენტის ურთიერთობის მიზნებისთვის, სამსახურის მიერ ინფორმაციის გამოთხოვისას მიზანშეწონილია ადვოკატმა პროფესიული ნიშნით მიღებული ინფორმაცია მხოლოდ კანონმდებლობის, მათ შორის, პროფესიული საიდუმლოების ფარგლებში გამოიყენოს.

1.2. კონფიდენციალურობასთან პროფესიული პრივილეგიის დაცვის უპირატესობა

ყველა ევროპულ ქვეყანას აქვს სამართლებრივი მოწესრიგება, რითაც უზრუნველყოფს ადვოკატის უფლებასა და ვალდებულებას, დაიცვას კლიენტების

⁷³ იქვე.

⁷⁴ Commentary on Article 90 – Obligations of secrecy, <https://gdprhub.eu/Article_90_GDPR> [05.05.2023]

⁷⁵ ჯიაკუმპულოს კ., ბუტარელი ჯ., ო'ფლერთი მ., მონაცემთა დაცვის ევროპული სამართლის სახელმძღვანელო, თბილისი, 2018, 82.

საკითხების კონფიდენციალურობა.⁷⁶ ზოგიერთ ქვეყანაში კონფიდენციალობის პრინციპი ადვოკატ-კლიენტის კომუნიკაციას პროფესიული პრივილეგიის პრინციპით იცავს, ხოლო ზოგ სისტემაში – ერთიანდება პროფესიული საიდუმლოების დაცვის ქვეშ, თუმცა, ორივე მიდგომა ერთი და იმავე მიზნის მიღწევას ცდილობს: დაიცვას იურიდიული რჩევის გაცემის ან მიღების ან/და წარმომადგენლობის მიზნით გაზიარებული ინფორმაცია.⁷⁷

პროფესიული ეთიკა განსაზღვრავს „ნდობას“, როგორც ადვოკატის კლიენტის პრივილეგიით დაცულ ინფორმაციას.⁷⁸ საქართველოს ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის მომწესრიგებელი აქტები არ იცნობს პროფესიული პრივილეგიის ტერმინს, თუმცა პროფესიულ პრივილეგიასა და კონფიდენციალობას სხვადასხვა შინაარსი აქვს. პროფესიული პრივილეგია დაცვის მაღალი სტანდარტით სარგებლობს, კერძოდ, პრივილეგიით დაცულია ადვოკატსა და კლიენტს შორის კომუნიკაცია, რაც მხოლოდ კლიენტის თანხმობით შესაძლებელია გამოიყენოს ადვოკატმა, ხოლო კონფიდენციალობა იცავს საქმის წარმოებისას მიღებულ სხვა ინფორმაციას, რომლის გამოყენების წესები ითვალისწინებს გამონაკლისებს, მათ შორის, გარკვეულ შემთხვევებში კლიენტის თანხმობის გარეშე. პროფესიული პრივილეგია და კონფიდენციალობა განიხილება როგორც მართლმსაჯულების ხელმისაწვდომობისა და კანონის უზენაესობის მიღწევის საშუალება.⁷⁹ პრივილეგია იცავს როგორც კლიენტებს, ასევე პოტენციურ კლიენტებს.⁸⁰ იგი ფარავს კომუნიკაციას და არა იმ ფაქტებს, რაც კლიენტმა ადვოკატს გადასცა. კომუნიკაციის შინაარსი, მიწოდებული ფაქტებისგან განსხვავებით, ექცევა კონფიდენციალობის დაცვის ქვეშ.⁸¹ კონფიდენციალობის მოთხოვნის გამო, პრივილეგიის დაცვაზე შეიძლება უარი თქვას კლიენტმა კომუნიკაციის ნებაყოფლობითი გამჟღავნებით.⁸²

⁷⁶ CCBE Recommendations: On the Protection of Client Confidentiality within the Context of Surveillance Activities, 9
<https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/SURVEILLANCE/SVL_Guides_recommendations/EN_SVL_20160428_CCBE_recommendations_on_the_protection_of_client_confidentiality_within_the_context_of_surveillance_activities.pdf>[23.05.2023]

⁷⁷ იქვე.

⁷⁸ Gordon J.H., Privileged and Confidential Information, Memphis State University Law Review, Vol. 23, No. 3, 1993, 567.

⁷⁹ Union Internationale des Avocats, International Report on Professional Secrecy and Legal Privilege, 2019.

⁸⁰ Northrop D., The Attorney-Client Privilege and Information Disclosed to an Attorney with the Intention that the Attorney Draft a Document to Be Released to Third Parties: Public Policy Calls for at Least the Strictest Application of the Attorney-Client Privilege, Fordham Law Review, Vol. 78, No.3, 2009, 1487.

⁸¹ Mueller C.B., Federal Evidence §5:33 Waiver of Privilege – Voluntary Disclosure or Failure to Claim, George Washington Law Faculty Publications & Other Works, No. 4, 2013, 6.

⁸² Rice P.P., Attorney-client Privilege: The Eroding Concept of Confidentiality Should be Abolished, Duke Law Journal, Vol. 47, No. 5, 1998, 866.

პრივილეგიით არ არის დაცული კომუნიკაცია, რომელიც არ შედის ადვოკატ-კლიენტის ურთიერთობის ფარგლებში.⁸³

ამდენად, შეიძლება ითქვას, რომ პროფესიულ პრივილეგიაში (ადვოკატსა და კლიენტს შორის გაცვლილი ინფორმაცია) ჩარევა დაუშვებელია და ინფორმაციის გამოყენების შემთხვევას განსაზღვრავს თავად კლიენტი, ხოლო კონფიდენციალობის პრინციპით დადგენილია ამომწურავი გამონაკლისები, რის ფარგლებშიც ადვოკატს შეუძლია მოქმედება.

1.3. პროფესიულ საიდუმლოებაში ჩარევის გამონაკლისები

1.3.1. ადვოკატის თვითდაცვა

თუ კონფიდენციალობის დაცვა ხელს უწყობს სამართლებრივი სისტემის ეფექტიან ფუნქციონირებას, მოცემული პრინციპიდან გამონაკლისი დასაშვებია სამართლებრივი სისტემის ფუნქციონირების აღდგენის ან ხელშეწყობისთვის.⁸⁴ თუ კონფიდენციალობის დაცვა მნიშვნელოვანია ნდობის ან კონფიდენციალობის (პრივატულობის) ნახალისებისთვის, გამონაკლისი დასაშვებია, როცა კლიენტის ინფორმაციის შენახვა გამოიწვევს ნდობის დარღვევას ან ურთიერთობის ბოროტად გამოყენებას ნორმების დარღვევისთვის.⁸⁵

პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის ერთ-ერთი მთავარი არგუმენტი ადვოკატებისგან ინფორმაციის გამოთხოვისას იმის წარმოსაჩენად, რომ ამ ქცევით არ ირღვევა კონფიდენციალობის პრინციპი, გახდა ერთ-ერთი გამონაკლისი, როდესაც ადვოკატს თვითდაცვის ფარგლებში არ ესაჭიროება კლიენტის თანხმობა კონფიდენციალობის გამჟღავნებისას.⁸⁶ პროფესიული საიდუმლოებიდან გამონაკლისი უფლებას აძლევს ადვოკატს, გაამჟღავნოს სხვა შემთხვევაში დაცული ინფორმაცია იმ მიზნით, რომ დაიცვას საკუთარი ინტერესები.⁸⁷ აღნიშნული რამდენიმე კომპონენტს უნდა მოიცავდეს: ადვოკატის მიმართ ნაყენებული უნდა იყოს ბრალდება ან მოთხოვნა, ინფორმაციის გამჟღავნება აუცილებელი უნდა იყოს თვითდაცვისათვის. გამონაკლისი შესაძლებელია გავრცელდეს პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურში მიმდ-

⁸³ CCBE Recommendation on the Protection of Fundamental Rights in the Context of Nation Security, 2019; Batts J., Rethinking Attorney-Client Privilege, *The Georgetown Journal of Legal Ethics*, Vol. 33, No. 1, 2020, 9.

⁸⁴ Martyn S., In Defense of Client-Lawyer Confidentiality... And Its Exceptions..., *Nebraska Law Review*, Vol.81, No. 4, 2003, 1329.

⁸⁵ იქვე.

⁸⁶ საქართველოს სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2019 წლის 17 დეკემბრის Nგ-1/414/2019 გადაწყვეტილება; საქართველოს სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2021 წლის 26 აპრილის Nგ-1/121/2021 გადაწყვეტილება.

⁸⁷ Levine H.D., Self-Interest or Self-Defense: Lawyer Disregard of the Attorney-Client Privilege for Profit and Protection, *Hofstra Law Review*, Vol. 5, No. 2, 1977, 783.

ნარე ადმინისტრაციულ წარმოებაში წაყენებული პრეტენზიებისგან დაცვაზე, ვინაიდან ტერმინი „ბრალდება“ ფართოდ განიმარტება და მოიცავს სხვადასხვა ტიპის წარმოებას ადვოკატის წინააღმდეგ მისი პროფესიული საქმიანობიდან გამომდინარე.⁸⁸

თვითდაცვისათვის ინფორმაციის გამჟღავნების აუცილებლობა გულისხმობს როგორც ადვოკატის სუბიექტურ დამოკიდებულებას, ასევე ობიექტურ აუცილებლობას. ადვოკატის სუბიექტურ დამოკიდებულებაში იგულისხმება მისი კეთილსინდისიერება და კლიენტის ინტერესების გათვალისწინება ინფორმაციის გამოყენებისას, ადვოკატს გონივრულად უნდა სჯეროდეს, რომ მის მიერ გამოსაყენებელი ინფორმაცია უკავშირდება წამოყენებული ბრალდებისგან თავდაცვას და უნდა შეაფასოს ინფორმაციის კავშირი გასაქარწყლებელ გარემოებებთან. ობიექტური აუცილებლობა მოიცავს საქმის გადანყვევებისთვის არსებითი ფაქტების კავშირს ადვოკატისგან მისაღებ ინფორმაციასთან. რამდენადაც ადვოკატები სარგებლობენ თვითდაცვით, მოცემული უფლებით სარგებლობა იზღუდება მიზნით – გამოყენების აუცილებლობით.⁸⁹ ადვოკატმა თვითდაცვის ფარგლებში გამონაკლისით სარგებლობისას უნდა შეაფასოს თვითდაცვისას გამოსაყენებელი ინფორმაცია და საქმისმწარმოებელ ორგანოს არ მიაწოდოს ზედმეტი ინფორმაცია, რაც ცდება თავდაცვის აუცილებლობას.⁹⁰ ადვოკატი ვერ გაამჟღავნებს პრივილეგიით დაცულ ინფორმაციას, თუმცა ადვოკატს უფლება აქვს გაამჟავნოს კონფიდენციალობით დაცული ინფორმაცია პრეტენზიის გაქარწყლებისთვის პროპორციული მოცულობით იმ დათქმით, რომ ის იმოქმედებს კლიენტის ინტერესის გათვალისწინებით კეთილსინდისიერად.⁹¹

გამონაკლისები შეიძლება ორ ნაწილად დაჯგუფდეს: 1. როცა მომდინარეობს ადვოკატსა და კლიენტს შორის დავიდან, 2. როცა მომდინარეობს ადვოკატსა და მესამე პირს შორის ურთიერთობიდან, მათ შორის, სახელმწიფოც მოიაზარება. პროფესიული ეთიკის კოდექსი არ მოიცავს განმარტებას იმის თაობაზე,

⁸⁸ „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-7 მუხლის მე-3 პუნქტის „გ“ ქვეპუნქტი; ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის მე-4 მუხლის მე-4 ნაწილის „გ“ ქვეპუნქტი.

⁸⁹ სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ ეთიკის კომისიის შემდეგ საქმეებში დისციპლინური საქმისწარმოებისას თავდასაცავად წარსადგენი ინფორმაციის შეუფასებლობის გამო ადვოკატის მხრიდან დადგინდა კონფიდენციალობის სტანდარტის დარღვევა: სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ ეთიკის კომისიის 2011 წლის 17 მარტის N029/11 გადაწყვეტილება; სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ ეთიკის კომისიის 2012 წლის 17 მარტის N001/12 გადაწყვეტილება; სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ ეთიკის კომისიის 2015 წლის 1 მარტის N060/14 გადაწყვეტილება.

⁹⁰ სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ ეთიკის კომისიის 2011 წლის 17 მარტის N029/11 გადაწყვეტილება.

⁹¹ სსიპ „საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის“ ეთიკის კომისიის 2012 წლის 17 მარტის N001/12 გადაწყვეტილება.

თუ ვისგან მომდინარე ბრალდების შემთხვევაში ამოქმედდება ადვოკატის თვითდაცვის უფლება, რის დადგენასაც უდიდესი პრაქტიკული მნიშვნელობა აქვს. იმის გათვალისწინებით, თუ ვინაა ბრალდების ავტორი, კლიენტი თუ სხვა, შესაძლოა განსხვავებულად წესრიგდებოდეს ადვოკატის ქცევა. ამასთან, პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის მიერ განხილულ საქმეებში,⁹² რომლის მაგალითზეც დადგინდა პერსონალური მონაცემების შემცველი ინფორმაციის გამოთხოვისას ადვოკატის პროფესიული ვალდებულებების შეფასების სტანდარტი, ადმინისტრაციული წარმოების მონაწილე ადვოკატის კლიენტის მონაწილედგე მხარეა. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახური გრამატიკული განმარტების მეთოდით უდგება კონფიდენციალობის პრინციპის გამონაკლისს და მიიჩნევს, რომ ადვოკატი უფლებამოსილი ხდება გამოიყენოს პროფესიული საქმიანობის პროცესში მიღებული ინფორმაცია მის მიმართ წაყენებული ბრალდებისას. კონფიდენციალობის პრინციპის სისტემური განმარტებით კი ნორმის მიზანია კლიენტის ინტერესების დაცვა და მისი ნების გათვალისწინებით მოქმედება, რაც გულისხმობს კლიენტის თანხმობით ინფორმაციის გამოყენებას, ვინაიდან ადვოკატს მთელი რიგი ვალდებულებები ეკისრება მესამე პირებისგან ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის შეზღუდვისთვის.

ევროგაერთიანების ადვოკატთა ასოციაციის ქცევის კოდექსით, ინფორმაციის გამჟღავნების წინაპირობაა: 1. ადვოკატსა და კლიენტს შორის მიმდინარე წარმოება; 2. ადვოკატის წინააღმდეგ მიმდინარე წარმოება თვითდაცვისთვის. ყველა ასეთ წარმოებაში ადვოკატს უფლება აქვს გაამჟღავნოს კონფიდენციალური ინფორმაცია მხოლოდ იმ მოცულობით, რაც აუცილებელია მისი ინტერესების უზრუნველყოფისთვის, სანამ არსებობს პირდაპირი ურთიერთობა ასეთ წარმოებასა და ამ კლიენტის ადვოკატის მანდატს შორის. მეორე საფუძველი ზოგადია, თუმცა უკავშირდება კლიენტის ინტერესების წარმომადგენლობას და ივარაუდება, რომ ასეთ დროს საჩივრის ავტორი შესაძლებელია იყოს სხვა პირი.⁹³ აშშ-ის მოდელური ქცევის წესები ადვოკატის თვითდაცვის ფარგლებში განიხილავს კლიენტის თანხმობის გარეშე მისი მოქმედების ორ შემთხვევას: როდესაც სისხლისსამართლებრივი ან სამოქალაქოსამართლებრივი დავა მიმდინარეობს ადვოკატის წინააღმდეგ ისეთი ქცევის გამო, რომელშიც მონაწილეობდა კლიენტი და როდესაც ადვოკატმა კლიენტის წარმომადგენლობიდან გამომდინარე ბრალდებებს უნდა უპასუხოს ნებისმიერი ტიპის წარმოებაში.⁹⁴ ასეთ დროს ადვოკატი უფლებამოსილია იმოქმედოს, თუ გონივრულად სჯერა, რომ აუცილებელია

⁹² საქართველოს სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2019 წლის 17 დეკემბრის Nგ-1/414/2019 გადაწყვეტილება; საქართველოს სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის 2021 წლის 26 აპრილის Nგ-1/121/2021 გადაწყვეტილება.

⁹³ Model Code of Conduct for European Lawyers, Model Article on Confidentiality (2.8), CCBE, 2021.

⁹⁴ The ABA Model Rules of Professional Conduct, Rule 1.6 (5).

ბელია დაცვა.⁹⁵ იგივე წესი ვრცელდება ყოფილი კლიენტის ქცევაზე ან წარმომადგენლობაზე. ასეთი ბრალდება შეიძლება წარმოიშვას სამოქალაქო, სისხლის სამართლის, დისციპლინური ან სხვა ტიპის პროცესში და შეიძლება ეფუძნებოდეს ადვოკატის მიერ სავარაუდოდ ჩადენილ დარღვევას, რაზეც იდავენს კლიენტი ან მესამე პირი, რომელიც უთითებს ადვოკატისა და კლიენტის ერთობლივ არაკანონიერ ქცევაზე. ადვოკატს მაშინ უჩნდება შეპასუხების უფლება, როდესაც დამტკიცდება ასეთი თანამონაწილეობა.⁹⁶ აშშ-ის მოდელური ქცევის წესები ადვოკატის თვითდაცვის ფარგლებში კონფიდენციალური ინფორმაციის გამოყენების უფრო მაღალ სტანდარტს ადგენს, როდესაც მესამე პირი ადვოკატის წინააღმდეგ იწყებს დავას. თვითდაცვის ფარგლებში გამჟღავნებული ინფორმაცია არ უნდა მოიცავდეს ადვოკატ-კლიენტის პრივილეგიას, თუმცა ადვოკატს შეუძლია გამოიყენოს ინფორმაცია მის მიერ განხორციელებული სამუშაოს შესახებ, რადგან მუშაობის შედეგები უკავშირდება ადვოკატს, ეს არ ჩაითვალება კონფიდენციალობის დარღვევად.⁹⁷

განხილული მონესრიგებითა და პრაქტიკით დგინდება, რომ კანონმდებლობით გათვალისწინებული გამონაკლისი იცავს კლიენტის დაცვის უფლებას, – ადვოკატის თვითდაცვა დისკრეციულია და არა სავალდებულო. ის უფლებას აძლევს ადვოკატს, გამოიყენოს კლიენტის ინფორმაცია მხოლოდ იმ მოცულობით, როცა ადვოკატს გონივრულად სჯერა, რომ საჭიროა გამონაკლისით დადგენილი კონკურენტული მიზნის მისაღწევად.⁹⁸ ადვოკატისთვის თვითდაცვის უფლებად და არა ვალდებულებად განსაზღვრა გულისხმობს, რომ კლიენტის კონფიდენციალობის მთავარი მიზანი არ უნდა დაიღვეს ტრივიალური მიზეზებით.⁹⁹ თვითდაცვის ფარგლებში მოქმედი ადვოკატიც აფასებს, ჯდება თუ არა შემთხვევა გამონაკლისში, აფასებს კლიენტის ინტერესს და მისი ინფორმაციის პროპორციულობას გამოსაყენებელ შემთხვევაში, რაც მთლიანად ადვოკატის უფლებამოსილებაზეა დამოკიდებული. ამდენად, მოცემული გამონაკლისის ფარგლებშიც სამსახურის მიერ ადვოკატის დავალდებულება გამოთხოვილი ინფორმაცია სრული მოცულობით, შეფასების გარეშე მიანოდოს მას, არ გამომდინარეობს თვითდაცვის გამონაკლისიდან. ამასთან, ადვოკატის პროფესიული სტანდარტების შინაარსის განმარტების უფლებამოსილება ადვო-

⁹⁵ The ABA Model Rules of Professional Conduct, Comment on Rule 1.6 (5).

⁹⁶ იქვე.

⁹⁷ Grimm P.W., Berman M.D., Wharton L., Beck J., Crowley C.R., Discovery about Discovery: Does the Attorney-Client Privilege Protect All Attorney-Client Communications Relating to the Preservation of Potentially Relevant Information?, University of Baltimore Law Review, Vol. 37, No. 3, 2008, 442.

⁹⁸ Martyn S., In Defense of Client-Lawyer Confidentiality... And Its Exceptions..., Nebraska Law Review, Vol. 81, No. 4, 2003, 1330.

⁹⁹ იქვე.

კატების კომპეტენციას განეკუთვნება. პროფესიული თვითრეგულირების ფარგლებში მონესრიგებული შემთხვევების გარდა, პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის მიერ თვითნებურად გაფართოებული გამონაკლისების წრით ან არსებული ახლებური განმარტებით, სამსახური იჭრება პროფესიულ თვითრეგულირებაში.

1.3.2. ფულის გათეთრებისა და ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის ფარგლებში საექვო გარიგებათა ინფორმირების ვალდებულება

პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახური ადვოკატის პროფესიულ საიდუმლოებაში ჩარევის დასაშვებობას ამყარებს ევროსასამართლოს საქმით – „მიშო საფრანგეთის წინააღმდეგ“. მოცემულ საქმეში ადვოკატმა ევროკონვენციის მე-8 მუხლის (კერძოდ, ადვოკატსა და კლიენტს შორის ურთიერთობის კონფიდენციალობის) დარღვევად შეაფასა ადვოკატებზე ფულის გათეთრებისა და ტერორიზმის აღკვეთის წინააღმდეგ ბრძოლის ფარგლებში კანონმდებლობით დაკისრებული ვალდებულება, სახელმწიფოს აცნობოს საექვო გარიგებები. სასამართლოს უნდა გადაეწყვიტა საფრანგეთში განხორციელებული და დასახული ლეგიტიმური მიზნის გათვალისწინებით, ადვოკატთა ვალდებულება, შეატყობინონ ექვები, იყო თუ არა არაპროპორციული ჩარევა იურიდიულ პროფესიულ პრივილეგიაში.

პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურმა მიღებულ გადაწყვეტილებაში მის მიერ განსახილველ საკითხთან ფაქტების შედარებისა და ანალიზის გარეშე პირდაპირ, არასწორად დაიმონმა ევროსასამართლოს გადაწყვეტილებიდან (*Michaud v. France*) ჩარევის დასაშვებობასთან დაკავშირებით¹⁰⁰ და მიიჩნია, რომ ფულის გათეთრებისა და ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის ფარგლებში საექვო გარიგებათა ინფორმირების ვალდებულების მიმართ არსებული მიდგომის გამოყენება სახელმწიფოს მხრიდან დასაშვებია პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის მიერ ადვოკატისგან ინფორმაციის გამოთხოვისას.

„მიშო საფრანგეთის წინააღმდეგ“ გამოსაყენებელი ვერ იქნება იმ ადვოკატის მიმართ, რომელსაც კლიენტის დაცვისა თუ წარმომადგენლობისას პერსონალური ინფორმაციის გაცემას ავალდებულებენ, ორი ძირითადი მიზეზის გამო: 1. ევროსასამართლომ არ დაადგინა კონვენციის მე-8 მუხლის დარღვევა, კონფიდენციალობაში ჩარევის მიუხედავად, პროპორციულობის ტესტის გათვალისწინებით იმის გამო, რომ ექვების შეტყობინების ვალდებულება არ ეხება ადვოკატის, როგორც დამცველის, როლს, რა დროსაც დაცული რჩება პროფესიული პრივილეგია; საექვო გარიგების შეტყობინების ვალდებულება ვრცელდება მხოლოდ ადვოკატების მიერ შესრულებულ დავალებებზე, რაც მსგავსია იმ სხვა პროფესიებისა, რომლე-

¹⁰⁰ *Michaud v. France* [ECtHR], App. No. 12323/11, 6 March 2013.

ბიცი ექვემდებარებიან ფულის გათეთრებისა და ტერორიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის ვალდებულებას და არა იმ როლისა, რომელსაც ისინი ასრულებენ თავიანთი კლიენტების დაცვაში; 2. კანონმდებლობას ჰქონდა კონფიდენციალობის დამცავი ფილტრი, რადგან ადვოკატები ინფორმაციას აწვდიდნენ არა პირდაპირ ხელი-სუფლებას, არამედ ადვოკატთა ასოციაციის პრეზიდენტს. ადვოკატთა ასოციაცია მიღებულ ინფორმაციას ამონხმებდა საექვოობის არსებობის და ადვოკატ-კლიენ-ტის პრივილეგიის ფარგლებში და მხოლოდ ორივე პირობის დაკმაყოფილებისას შეეძლო გადაეცა სახელმწიფო ორგანოსათვის. პროფესიული საიდუმლოებისა და ადვოკატის პროფესიის მიმართ ნდობის შენარჩუნებისთვის სახელმწიფომ ადვო-კატთა ასოციაცია მოიარა შუამავალ რგოლად ადვოკატსა და სამსახურს შორის.¹⁰¹

შესაბისად, საქმე „მიშო საფრანგეთის წინააღმდეგ“, პირიქით, აძლიერებს ადვოკატ-კლიენტის პრივილეგიის დაცვას და ადგენს, რომ ადვოკატის მიერ ინ-ფორმაციის გამჟღავნება კანონმდებლობით დადგენილი წესით უნდა მოხდეს. საექვო გარიგებათა ინფორმირების მიმართება კონფიდენციალობის პრინცი-პთან მონესრიგებულა პროფესიული რეგულაციებით,¹⁰² რაც არსებითად გან-სხვავდება ადვოკატის მიერ პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის ინ-ფორმირებისაგან. საქმეებში, სადაც ადვოკატების მხრიდან სამსახურის ინფორმირების წესის დარღვევა დადგინდა, ადვოკატები ახორციელებდნენ კლი-ენტთა დაცვას ადმინისტრაციულ და სამოქალაქო დავებზე, რაც არ უკავშირდე-ბოდა ფულის გათეთრების შემთხვევებს. ვინაიდან ადვოკატსა და კლიენტს შო-რის კლასიკური საადვოკატო მომსახურების განვეისას არ განიხილება პროფესიულ პრივილეგიაში ჩარევა, პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახუ-რი არამართებულად უთითებს აღნიშნულ საქმეზე, როგორც პროფესიული საი-დუმლოების გამჟღავნების პრაქტიკით დადგენილ გამონაკლისზე.

2. სახედამხედველო ორგანოს ზოგადი უფლებამოსილებების შეზღუდვა

ადვოკატის პროფესიისათვის დამახასიათებელი მთავარი ნიშანი არის თვი-თრეგულირება.¹⁰³ შესაბამისად, ადვოკატთა პროფესიის წარმომადგენლები (როგორც პროფესიული ჯგუფი), თავად, სახელმწიფოს მხრიდან ნებისმიერი სახის ჩარევისგან დამოუკიდებლად, აკონტროლებენ წევრების ქცევას.¹⁰⁴ თვი-

¹⁰¹ იქვე.

¹⁰² წერეთელი კ., ხუბულური თ., შალამბერიძე ა., სახელმძღვანელო ადვოკატებისთვის ფულის გათეთრების პრევენციული ზომების თაობაზე, თბილისი, 2015, 32.

¹⁰³ Green B., *Lawyers' Professional Independence: Overrated or Undervalued*, *Akron Law Review*, Vol. 46, No. 3, 2013, 602.

¹⁰⁴ მოლიტერნო ჯ., ჰარისი ჯ., ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის გლობალური საკითხები, ი. ჯაფარიძის თარგმანი, ე. გასიტაშვილისა და ი. კორძახიას რედაქტორობით, თბილისი, 2014, 34.

თრეგულირება ერთგვარი სოციალური გარიგებაა: საჯარო პრივილეგია, რომელიც იცვლება საჯარო ინტერესების დაცვაში.¹⁰⁵ საჯარო ინტერესების დაცვის ნაწილია ადვოკატების პროფესიული სტანდარტით საქმიანობის სავალდებულოობის დადგენა, რომელიც ადვოკატთა მიერ იმართება. პროფესიული თვითრეგულირების გათვალისწინებით, საზედამხედველო ორგანოებს შეუძლიათ მოითხოვონ პროფესიონალისაგან გამოძიების პროცესში კონფიდენციალური ინფორმაციის გამჟღავნება, GDPR-ის 58-ე მუხლის პირველი მუხლის შესაბამისად.¹⁰⁶ GDPR-ის გამოყენებასა და პროფესიული საიდუმლოების ვალდებულებებს შორის პოტენციური კონფლიქტების მონესრიგებისთვის შემუშავდა GDPR-ის 90-ე მუხლი. აღნიშნული დებულება ითვალისწინებს წევრი სახელმწიფოების შესაძლებლობას მიიღონ წესები, რათა ადვოკატებმა შეძლონ პროფესიული საიდუმლოებისა და ამავე დროს, პერსონალური მონაცემების დაცვა.¹⁰⁷ ადვოკატებთან მიმართებით პროფესიული საიდუმლოების დაცვისთვის წესების მიღება შეუძლიათ ადვოკატთა გაერთიანებებს, რითაც ისინი შეზღუდვენ პერსონალური მონაცემების დაცვაზე საზედამხედველო ორგანოების საგამოძიებო უფლებამოსილებებს.¹⁰⁸

ევროპის ადვოკატთა ასოციაციებისა და სამართლის საბჭომ (CCBE) მიიღო რეკომენდაცია ადვოკატებისთვის, რაც უნდა დაენერგათ ადვოკატთა გაერთიანებებს ეროვნული კანონმდებლობით პერსონალურ მონაცემთა დაცვის მონესრიგებისას პროფესიული საიდუმლოების დაცვის მიზნით.¹⁰⁹ რეკომენდაციის თანახმად, პროფესიულმა გაერთიანებებმა უნდა მოსთხოვონ თავიანთი ეროვნული ხელისუფლების წარმომადგენლებს შეზღუდონ საზედამხედველო ორგანოების უფლებამოსილება ადვოკატების მიერ შენახულ მონაცემების წვდომაზე, მათ შორის, მათი შენობის ჩხრეკაზე და მიიღონ სხვა სპეციალური წესები, რომლებიც დაარეგულირებს ადვოკატებთან მიმართებით საზედამხედველო ორგანოების უფლებამოსილებებს (როგორც მითითებულია GDPR-ის 58-ე მუხლში). ასევე, უნდა განისაზღვროს ზედამხედველ ორგანოსთან ურთიერთობაში ადვოკატთა ასოციაციის როლი და საზედამხედველო ორგანო შეიზღუდოს ასოციაციისაგან თანხმობის მიღებით, როდესაც ასოციაციის წევრისაგან ითხოვს პროფესიული საიდუმლოებით დაცულ ინფორმაციას, ოფისის, ტექნიკური საშუალებების ჩხრეკას. თანხმობის მისაღებად საზედამხედველო ორგანომ უნდა

¹⁰⁵ Gordon R.W., The independence of lawyers, Boston University Law Review, Vol. 68, No.1, 6, 1988.

¹⁰⁶ General Data Protection Regulation (GDPR), Article 90 – Obligations of Secrecy.

¹⁰⁷ Commentary on Article 90 – Obligations of Secrecy, <https://gdprhub.eu/Article_90_GDPR> [25.05.2023]

¹⁰⁸ იქვე.

¹⁰⁹ CCBE Recommendations regarding the implementation of the General Data Protection Regulation (GDPR), 2/12/2016.

ჩამოაყალიბოს მისი მოთხოვნის მიზეზები, მათ შორის, ის მექანიზმები, რომლებსაც ის გაატარებს მიღებული პერსონალური მონაცემების საიდუმლოების დაცვის მიზნით.¹¹⁰

უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციას აქამდე არ უმუშავია GDPR-ის 90-ე მუხლის დანერგვაზე. „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონში შესატანი ცვლილებების ამჟამინდელი პროექტი არ ითვალისწინებს როგორც საზედამხედველო ორგანოს უფლებამოსილების შეზღუდვის, ისე ადვოკატისაგან პერსონალური მონაცემების გამოთხოვისას ეთიკური ვალდებულებების დაცვის რეგულაციებს. მიზანშეწონილია, საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციამ იზრუნოს საზედამხედველო ორგანოსთან ურთიერთობისას ადვოკატის უფლებების დაცვაზე. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის მიზნით ადვოკატის პროფესიული სტანდარტიდან გადახვევა არ უნდა ხდებოდეს, მიუხედავად იმისა, საზედამხედველო ორგანო მოქმედებს კანონის აღსრულების მიზნით.

IV. დასკვნა

პირის პერსონალურ მონაცემთა დაცვის ინტერესი შესაძლოა დაუპირისპირდეს დაცვის უფლების, უდანაშაულობის პრეზუმფციისა და სამართლიანი სასამართლოს უფრო მაღალ საჯარო ინტერესს. ამ ფონზე, მნიშვნელოვანია, „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონი ისე განიმარტოს, რომ ადვოკატი არ შეიზღუდოს პროფესიულ საქმიანობაში და ამავდროულად, არ დაზიანდეს მართლმსაჯულების განხორციელების ზემოაღნიშნული ფუნდამენტური პრინციპები. სახელმწიფოს ვალდებულებაა, უზრუნველყოს მოქალაქეთა პერსონალური მონაცემების დაცვა, მაგრამ ადვოკატის პროფესიული საიდუმლოება კანონის უზენაესობის არსებითი საფუძველია. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის მიდგომა, რომელიც ადვოკატების პროფესიული საქმიანობის ეთიკური სტანდარტების გაუთვალისწინებლად, კანონმდებლობით განსაზღვრული საფუძველებით ამონმებს ადვოკატის, როგორც მონაცემის დამმუშავებლის მოქმედებას და ადვოკატისაგან ინფორმაციის გამოთხოვისას არ ითვალისწინებს ადვოკატის პროფესიული ვალდებულებების შეფასების სტანდარტს, ქმნის სამართლებრივ პრობლემას და ადვოკატების პროფესიულ საქმიანობაში ჩარევას. თუმცა, ისიც უნდა ითქვას, რომ ეს სავარაუდო კონფლიქტი, ერთი მხრივ, პროფესიული საიდუმლოების დაცვასა და მეორე მხრივ, ადვოკატის მიერ პერსონალური მონაცემების სამსახურის ინფორმირებას შორის, გადაჭრადია, ვინაიდან ორივე შეიძლება თანაარსებობდეს, როგორც არსებითი კომპონენტი დემოკრატიულ საზოგადოებაში, რომელიც ფუნქციონირებს კანონის უზენაესობის შესაბამისად.

¹¹⁰ იქვე.

მნიშვნელოვანია, რომ „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონი ნათლად აწესრიგებდეს პერსონალურ მონაცემთა ზედამხედველობასთან დაკავშირებულ ისეთ საკითხებს, რომლითაც პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სახელით არ დაირღვევა კლიენტის სამართლიან სასამართლოზე წვდომის უფლება, კონფიდენციალურად შენარჩუნდება ადვოკატისთვის გაზიარებული ინფორმაცია და კლიენტი (ინფორმაციის მესაკუთრე) თავად გადაწყვეტს, სად და რა მოცულობით გამოიყენებს ადვოკატი ამ ინფორმაციას. მიზანშეწონილია, GDPR-ის 90-ე მუხლით გათვალისწინებული შესაძლებლობით სარგებლობა და ადვოკატებისთვის პროფესიული გაერთიანების ინიციატივით ისეთი წესების მიღება, რაც მათთვის საკანონმდებლო დონეზე დაადგენს პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის ზედამხედველობის ფარგლებს, რათა ადვოკატებმა დაიცვან პროფესიული საიდუმლოება და ამავე დროს, პერსონალური მონაცემები. ამ მიზნის მიღწევისთვის კი სასურველია შემდეგი რეკომენდაციების გათვალისწინება:

1. ადვოკატის მიერ პერსონალურ მონაცემთა დაცვისა და სამსახურის ინფორმირების ვალდებულების შესრულებისთვის შესამუშავებელია პერსონალური მონაცემების შემცველი ინფორმაციის გამოთხოვისას ადვოკატის პროფესიული ვალდებულებების შეფასების სტანდარტი, რომელიც დაარეგულირებს ადვოკატის პროფესიული საქმიანობის ღირებულებებიდან არა მხოლოდ კანონიერების პრინციპის, არამედ პროფესიული საიდუმლოების პრინციპის შეფასებით პერსონალური მონაცემების შემცველი ინფორმაციის დამუშავების (დაცვის/გაცემის/გამოთხოვის) საკითხებს. ერთმანეთისაგან უნდა გაიმიჯნოს პროფესიული პრივილეგიით/კონფიდენციალობით დაცული ინფორმაცია და პროფესიული პრივილეგიით დაცული ინფორმაციის ხელშეუხებლობა. სტანდარტი უნდა ითვალისწინებდეს ადვოკატისგან გამოთხოვილი ინფორმაციის წინასწარ შეფასებას და ინფორმირების წესის დარღვევის დადგენას მხოლოდ ისეთი ინფორმაციის არაინფორმირებულობით, რაც პროფესიული საქმიანობის ფარგლებს გარეთ იქნება;
2. უნდა მომზადდეს საკანონმდებლო ცვლილება „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონში, კერძოდ, მე-7 მუხლის დამატება და ჩამოყალიბდეს შემდეგი რედაქციით: „12. ადვოკატი პროფესიული საქმიანობის განხორციელებით მიღებულ ინფორმაციას პერსონალურ მონაცემთა სამსახურს მიმდინარე წარმოების ფარგლებში აწვდის მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ეს არ ეწინააღმდეგება კანონმდებლობით განსაზღვრულ პროფესიული საიდუმლოების დაცვის პრინციპს.“;
3. მნიშვნელოვანია, საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციამ მოამზადოს პერსონალური მონაცემების დამუშავებისა და დაცვის წესები ადვოკატე-

ბისტვის, რაც ხელს შეუწყობას მათი მხრიდან კანონის შესაბამის პროფესიულ საქმიანობას;

4. მიზანშეწონილია, პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის ზედამხედველობის ფარგლების, მონაცემთა დამუშავებისა და ადვოკატის პროფესიული საქმიანობის პრინციპების შეფასების სტანდარტის შესახებ, ადვოკატთა ცნობიერების ამაღლების მიზნით, განგრძობადი იურიდიული განათლების ფარგლებში ადვოკატების მომზადება, რაც ხელს შეუწყობს პერსონალური მონაცემების შემცველი ინფორმაციის გამოთხოვისას ადვოკატის მოქმედების ფარგლებისა და სამართლებრივი შედეგების განჭვრეტადობას.